

Stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2022 - 2027

Vlaams deel

Hoofdstuk 4: Visievorming

INHOUD

4	Visievorming	3
4.1	Beleidsdoelstellingen waterbeleidsnota 2020-2025.....	4
4.1.1	Strategische doelstelling 1: De goede toestand van de waterlichamen nastreven	4
4.1.2	Strategische doelstelling 2: Meerlaagse waterveiligheid en droogterisicobeheer nastreven (preventie, protectie, paraatheid)	7
4.1.3	Strategische doelstelling 3: Innovatie, financiering, samenwerking en afstemming met andere beleidsdomeinen versterken	10
4.2	Generieke visie grondwaterbeheer en -beleid	12
4.2.1	Grondwaterbeheer	12
4.2.2	Grondwatervergunningenbeleid	13
4.2.3	Adviesbevoegdheden inzake grondwaterwinning.....	13
4.2.4	Erkenning boorbedrijven	14
4.2.5	Handhaving op grondwaterhandelingen	14
4.2.6	Informereren.....	15
4.2.7	Heffingenbeleid voor grondwateronttrekking	15
4.2.8	Mestbeleid en pesticidenbeleid.....	15
4.2.9	Diffuse verontreiniging – andere dan nutriënten en pesticiden	16
4.2.10	Puntverontreiniging – bodemverontreiniging	17
4.2.11	Ander gebruik van de ondergrond.....	17
4.3	Gebiedsgerichte aanpak van het waterbeheer.....	17
4.3.1	Speerpuntgebieden en aandachtsgebieden voor oppervlaktewater	17
4.3.2	Actie- en waakgebieden voor grondwater	19
4.4	Zoneringsplannen en GUP's.....	19
4.4.1	Herziening zoneringsplannen	19
4.4.2	Herziening gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.....	20
4.5	Strategische Planning Waterbevoorrading.....	24
4.6	Blue Deal	26
4.7	Afbakening overstromingsgebieden	26
4.8	Afbakening oeverzones.....	27

4 VISIEVORMING

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de beleidsvoornemens en visies die mee de basis vormen voor de acties en initiatieven die opgenomen zijn in dit stroomgebiedbeheerplan. Naast de algemene visie op het integraal waterbeleid, zoals uitgeschreven in de waterbeleidsnota, zijn ook meer specifieke beleidsinitiatieven en visies vermeld, zoals de visie die aan de basis ligt voor het generieke grondwaterbeleid en -beheer in Vlaanderen, de Strategische Planning voor de Waterbevoorrading en de Blue Deal.

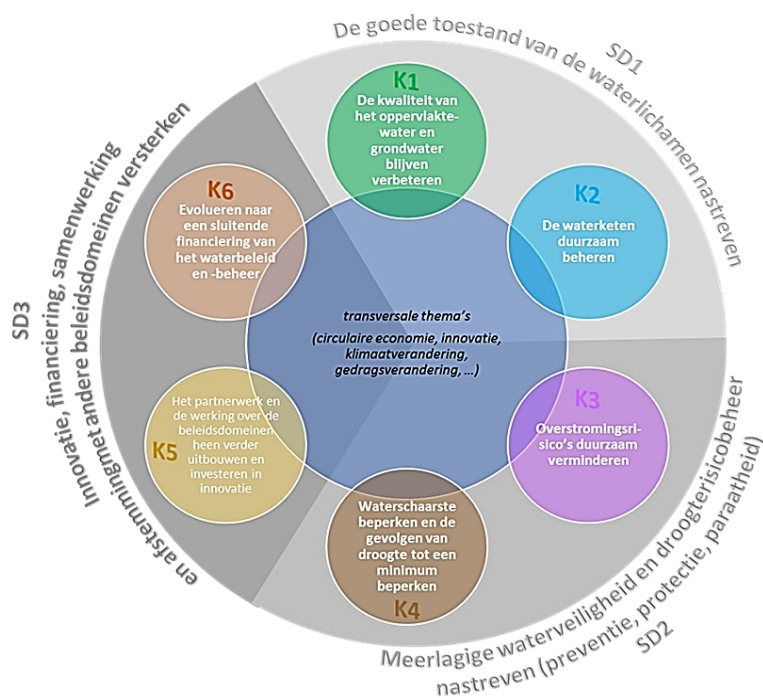
Ook de gebiedsgerichte aanpak voor de realisatie van de kaderrichtlijn Water doelstellingen, met de aanduiding van speerpunt- en aandachtsgebieden voor oppervlaktewater en actie- en waakgebieden voor grondwater, en de aanpak voor de herziening van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen staan beschreven.

Tot slot wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de afbakening van overstromingsgebieden en oeverzones via dit stroomgebiedbeheerplan.

4.1 Beleidsdoelstellingen waterbeleidsnota 2020-2025

De derde waterbeleidsnota is op 3 april 2020 vastgesteld door de Vlaamse Regering en schetst de algemene beleidsvisie op het te voeren integraal waterbeleid in Vlaanderen. Als visiedocument geeft de waterbeleidsnota richting aan de stroomgebiedbeheerplannen en andere initiatieven door de prioriteiten voor het integraal waterbeleid aan te geven.

De visie is opgebouwd rond **3 strategische doelstellingen** met **6 krachtlijnen** die telkens verder **geconcretiseerd** zijn in **specifiekere doelstellingen**.

Circulaire economie, het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering, initiatieven rond innovatie en technologie en het aanzetten tot gedragsverandering zijn belangrijke thema-overschrijdende aspecten van de derde waterbeleidsnota.

Hierna volgt een samenvatting van de waterbeleidsnota. Raadpleeg de volledige nota op <https://www.integraalwaterbeleid.be>.

4.1.1 Strategische doelstelling 1: De goede toestand van de waterlichamen nastreven

4.1.1.1 Krachtlijn 1: De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren

Doelstelling 1: De concrete milieudoelstellingen voor elk oppervlakte- en grondwaterlichaam onderbouwen en bepalen

Een goede watertoestand blijkt voor de meeste waterlichamen moeilijk haalbaar tegen 2027. Dit neemt niet weg dat de toestand niet mag achteruitgaan en alles in het werk moet gesteld worden om

de kwaliteitsdoelstellingen te realiseren volgens de Europees gestelde timing. Hiertoe wordt voor elk waterlichaam bepaald hoe groot de doelafstand is, welke acties nodig zijn om dat doel te bereiken en wat de haalbaarheid en betaalbaarheid is van de nodige acties. Mits grondige onderbouwing op basis van modelinstrumentarium, wetenschappelijk onderzoek en/of expert judgement, kunnen aangepaste, tussentijdse doelstellingen in de stroomgebiedbeheerplannen opgenomen worden. Een maatschappelijk en politiek debat over het na te streven ambitieniveau moet de betrokkenheid en het draagvlak bij het waterkwaliteitsbeleid vergroten.

Doelstelling 2: De nutriëntenproblematiek aanpakken

Om de diffuse nutriëntenverontreiniging terug te dringen, wordt aangestuurd op een snellere transitie naar een duurzamer landbouw- en voedingssysteem en op een maximale afstemming van het mestbeleid, erosiebeleid en gemeenschappelijk landbouwbeleid op de stroomgebiedbeheerplannen. Daarnaast wil het waterbeleid sterker wegen op de komende mestactieplannen en wordt het erosiebeleid bijgestuurd, met als uitgangspunt het principe “de vervuiler betaalt”. Puntbronnen van nutriënten worden aangepakt via de verdere uitbouw van de saneringsinfrastructuur, het vergunningen- en heffingenbeleid, verdere sensibilisering en begeleiding van landbouwers en een intensievere handhaving van (afstromende sappen van natte biomassa, spuiwaterlozingen, lekkende mestkelders, enz. van) landbouwbedrijven. Opties voor het verhogen van het zelfreinigend vermogen van watersystemen via de inrichting van wetlands, rietkragen of plasbermen worden verkend en bij een sterke nalevering van fosfor wordt het sediment verwijderd.

Doelstelling 3: Ecologisch herstel verhogen

Het ecologisch herstel van de waterlopen draagt bij tot een betere waterkwaliteit o.m. door hermeandering van waterlopen en de aanleg van oeverzones. Daarbij wordt maximaal gezocht naar synergieën met de aanpak van overstromingen en droogte en met klimaatadaptatie. Verschillende initiatieven moeten oeverzones meer ingang doen vinden, o.m. een gebiedsgerichte inventarisatie van de noodzaak en de gewenste functies van oeverzones, vereenvoudigde procedures voor de inzet van de instrumenten van het decreet Landinrichting, een versterking van het flankerend beleid, handhaving, sensibilisering en het promoten van goede landbouwpraktijken, ... Ook de bestrijding en preventie van invasieve exoten draagt bij tot een meer natuurlijke waterloop.

Doelstelling 4: Concrete oplossingen uitwerken voor (opkomende) gevaarlijke stoffen

Prioritaire stoffen en specifiek verontreinigende stoffen worden brongericht aangepakt. Voor nieuwe en opkomende stoffen is in eerste instantie onderzoek nodig over de omvang, de bronnen en de ecotoxicologische effecten. Voor de sanering van risicovolle waterbodemonverontreiniging wordt een prioritering opgemaakt. Saneringsprojecten worden waar mogelijk in een breder ecologisch herstel van waterlopen gekaderd. Om verontreiniging van grond- en oppervlaktewater door pesticiden tegen te gaan, zal werk gemaakt worden van een betere afstemming tussen het Vlaamse gebruiksbeleid en het federale en Europese productbeleid en zal er vanuit het waterbeleid meer gewogen worden op het landbouwbeleid.

Doelstelling 5: Het waterbeleid afstemmen op de interacties binnen het watersysteem en met andere milieucompartimenten

De vele, complexe interacties binnen het watersysteem (waterkolom, oevers, waterbodembodem, grondwater, abiotische factoren, biotische factoren, ...) en met de omgeving vragen verder onderzoek en een integrale benadering via gebiedsgerichte werking en samenwerking met andere beleidsdomeinen en tussen bestuursniveaus.

Doelstelling 6: Gebiedsgericht beschermen van de drinkwatervoorraden (zowel grondwater als oppervlaktewater)

De risico-evaluatie en risicobeheerstrategie die drinkwaterbedrijven toepassen van bron tot kraan, impliceert een actieve en gerichte bescherming van de ruwwaterbronnen voor drinkwater. De bescherming gebeurt vanuit een gebiedsspecifiek bronbeschermingsbeleid. In aanvulling wordt een generiek beschermingskader uitgewerkt voor grondwater en oppervlaktewater dat bestemd is voor de productie van drinkwater.

4.1.1.2 Krachtlijn 2: De waterketen duurzaam beheren

Doelstelling 1: De saneringsinfrastructuur verder uitbreiden en optimaliseren waar nodig

Een performante hemel- en afvalwaterinfrastructuur staat ten dienste van een vermindering van de vuiluitstoot en van een verhoogde waterveiligheid.

Een gebiedsgerichte concretisering van de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water zorgt voor afstemming en prioritering van bovengemeentelijke en gemeentelijke investeringen en middelen, en voor afstemming en prioritering van middelen voor saneringsinfrastructuur en voor het openbaar domein.

Bij uitbreiding en optimalisatie van de saneringsinfrastructuur wordt ingezet op het klimaatbestendig maken van het rioolstelsel en het regenwatersysteem via een verhoogde inzet op bronmaatregelen, nieuwe technologieën (bv. regelstructuren of grootschalige buffering), de transitie naar een circulair gebruik van water, andere grondstoffen, warmte en energie.,

Doelstelling 2: De saneringsinfrastructuur onderhouden

Een duurzaam onderhoud moet de ecologische en hydraulische performantie waarborgen. In levensloopplannen worden de verwachte prestaties van de afvalwater- en hemelwaterinfrastructuur vastgelegd die de lange termijn investeringsbehoeftes verantwoorden en het dagelijkse beheer van de infrastructuur sturen.

Doelstelling 3: Het drinkwaternetwerk optimaliseren en onderhouden

Ook het drinkwaternetwerk moet geoptimaliseerd en onderhouden worden in functie van het garanderen van de openbare dienstverplichtingen op het vlak van risicobeheer en de leveringszekerheid. Een betere monitoring en specifieke doelstellingen moeten lekverliezen in het distributienet onder controle houden en waar nodig verminderen.

Doelstelling 4: Sterker inzetten op het handhaven van de verplichtingen en ondersteunend beleid stimuleren

Een goed handhavingsbeleid start met sensibiliseren, informeren en het ter beschikking stellen van

richtlijnen. In onderling overleg tussen gemeenten, rioolbeheerders en de Vlaamse overheid worden doelstellingen voor de volgende beleidsperiodes bepaald, afgestemd met de financiering, met andere beleidsprioriteiten en met de draagkracht qua hinder door werken. Ook wordt sterker ingezet op een efficiënte keuring en handhaving van de privéwaterafvoer.

Doelstelling 5: Verder inzetten op het beperken van de impact van de lozing van bedrijfsafvalwater op het watersysteem

Voor bedrijfsafvalwater focust de evaluatie van de omgevingsvergunningen op het reduceren en uitfaseren van de meest gevaarlijke stoffen. Verder wordt onderzocht hoe informatie over bepaalde gevaarlijke stoffen kan gebruikt worden in het BREF-proces (voor formulering van best beschikbare technieken) en wordt gestreefd naar een efficiënter en transparanter BREF-proces.

Voor nieuwe gevaarlijke stoffen zoals medicijnresten, hormoonverstorende stoffen, microplastics, wordt op pilotschaal gestart met de verwijdering ervan uit RWZI-effluent. Verder wordt ingezet op acute toxiciteitstesten voor afvalwater en moedigen we bedrijven aan om circulair te werken. Samen met bedrijfsfederaties ontwikkelt de overheid hiervoor stimulerende kaders (bv. first mover advantages, ecologiesteun). Ook de haalbaarheid om drink- of proceswater te produceren uit hemelwater, brakwater of afvalwater, mits een goede kwaliteitscontrole en overheidsregie, wordt onderzocht.

4.1.2 Strategische doelstelling 2: Meerlaagse waterveiligheid en droogterisicobeheer nastreven (preventie, protectie, paraatheid)

4.1.2.1 Krachtlijn 3: Overstromingsrisico's duurzaam verminderen

Doelstelling 1: De effecten van klimaatverandering opvangen

In de beleidsvoorbereiding en projectuitvoering wordt rekening gehouden met de (lange termijn)effecten van klimaatverandering op het overstromingsrisico. Bij de keuze van overstromingsmaatregelen wordt maximaal gestreefd naar synergieën met andere doelstellingen (zoals klimaat en waterkwaliteit). De instrumenten van het integraal waterbeleid (watertoets, informatieplicht), maar ook het ruimtelijk beleid worden klimaatbestendiger gemaakt.

Het terugdringen van bijkomend ruimtebeslag is daarbij een absolute noodzaak om te komen tot een klimaatbestendige publieke en private ruimte. Daartoe wordt open ruimte maximaal gevrijwaard, worden verbindingen hersteld en gebeuren nieuwe ontwikkelingen voor wonen, werken of harde recreatie zo veel mogelijk binnen het bestaande ruimtebeslag. Er wordt daarbij gestreefd naar een afname van het aandeel verharding in overstromingsgevoelig gebied, meer open water en een verhoogde infiltratie.

Waterbeheerders nemen de nodige maatregelen om de extra overstromingsrisico's door klimaatverandering zo goed mogelijk op te vangen.

Doelstelling 2: Bewust worden van het overstromingsrisico en aanzetten tot actie

Lokale participatietrajecten en gecoördineerde communicatieacties moeten de algemene

bewustwording over de overstromingsrisico's doen toenemen in functie van een gedeelde verantwoordelijkheid. Instrumenten, zoals de informatieplicht en verzekeringen, worden geëvalueerd en waar mogelijk aangepast, zodat ze eigenaars meer motiveren om hun woning overstromingsbestendiger te maken. De overheid ondersteunt en begeleidt hen daarbij. Ondersteunende tools en gerichte opleidingen moeten ervoor zorgen dat de kennis bij specifieke doelgroepen (architecten, studiebureaus, aannemers, landbouwers, ...) toeneemt.

Doelstelling 3: Schade door overstromingen beperken

Waterbeheerders blijven werk maken van collectieve beschermingsmaatregelen waar die kosten/batengewijs te verantwoorden zijn. Steden en gemeenten worden gestimuleerd en ondersteund om een hemelwaterplan op te maken en uit te voeren dat tegemoetkomt aan meerdere doelstellingen (verminderen wateroverlast vanuit rioleringen, uitbouw van blauwgroen netwerk, stimuleren van bronmaatregelen, ...). Overstromingsvoorspellingsmodellen en -waarschuwingssystemen worden verder uitgebouwd.

Doelstelling 4: Water krijgt terug de ruimte die het nodig heeft

Om de overstromingsrisico's te verminderen, moet water terug de ruimte krijgen die het nodig heeft. Bij voorkeur gebeurt dit via het herstel van de natuurlijke waterloop, de natuurlijke valleiwerving en het grachtenstelsel.

Signaalgebieden zijn nog niet bebouwde overstroombare gebieden met een harde bestemming. In de signaalgebieden kan ruimte voor water gevrijwaard worden via een verscherpte watertoets, via ruimtelijke uitvoeringsplannen of via de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden. Die aanduiding kan op basis van de nieuwe planschaderegeling. Bijkomende verhardingen in overstromingsgevoelige gebieden worden maximaal vermeden. In reeds ingerichte gebieden benutten we de aanwezige opportuniteiten om ruimte voor water te creëren op bestaande bedrijventerreinen en in tuinen, met de aanleg van groendaken, waterdoorlatende materialen, enz.

Ook wordt ingezet op een gericht en doordacht ruimen of baggeren van waterlopen, en waar nodig op bijkomende sedimentvangen. Een eenvoudiger kader voor de afzet van herbruikbare specie en een beter inzicht in de gebruiksmogelijkheden, kunnen de kost voor het ruimen of baggeren voor waterbeheerders doen afnemen.

Doelstelling 5: Reduceren van de oppervlakkige afstroming van water en sediment

Om de sedimentaanvoer naar waterlopen te verminderen, wordt het erosiebeleid op basis van een evaluatie verder geoptimaliseerd. Daarbij wordt maximaal ingezet op brongerichte maatregelen, het verhogen van de organische koolstof in de bodem en een verbetering van de bodemstructuur. Dat gebeurt o.m. via de mogelijkheden van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De aanleg van oeverzones, de handhaving van de teeltvrije strook en bijkomende buffermaatregelen kunnen de inspoeling van afstromend sediment in de waterloop doen verminderen. Ook een versnelde uitvoering van de gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen draagt hiertoe bij. Monitoring en modelinstrumentarium dragen bij om de meest effectieve erosiebestrijdingsmaatregelen te selecteren en te stimuleren.

4.1.2.2 Krachtlijn 4: Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken

Doelstelling 1: De effecten van klimaatverandering opvangen

De planmatige aanpak van waterschaarste bij droogte krijgt verder vorm in de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027. De mogelijke gevolgen van een toenemende kans op waterschaarste en droogte worden beter zichtbaar gemaakt door de regio- en sectorspecifieke waterschaarste- en droogterisico's in kaart te brengen en toekomstige watervragen in te schatten. Onderzoek en innovatie moeten aanzetten tot aangepaste watergebruiken, productieprocessen en teeltprocessen.

Doelstelling 2: Spaarzaam watergebruik stimuleren

Via communicatie en sensibilisering worden alle actoren aangezet tot spaarzaam watergebruik. Circulair watergebruik wordt verder aangemoedigd, zowel op het niveau van individuele woningen en bedrijven, als op wijk- en industriezonesniveau. Hierbij wordt steeds rekening gehouden met de mogelijke risico's voor de volksgezondheid.

Spaarzaam watergebruik stimuleren we door proefprojecten en innovatieve oplossingen te ondersteunen en te faciliteren (bv. in regelluwe zones), door meer beproefde technieken ingang te doen vinden via BBT, door het vergunningenbeleid voor wateronttrekkingen uit onbevaarbare waterlopen en grondwater te optimaliseren, via de prijszetting van water en aan de hand van controle en het opsporen van illegale winningen, ...

Doelstelling 3: De waterbeschikbaarheid verhogen

Parallel wordt ingezet op een verhoogde waterbeschikbaarheid via het behoud en herstel van de natuurlijke infiltratie en de aanleg van (collectieve) spaarbekkens voor diverse toepassingen. Nieuwe technologieën voor de ondergrondse opslag van zoetwater in de kustpolders en voor de ontzilting van brakwater worden uitgetest. De opportunititeiten en voorwaarden om gezuiverd rioolwater te gebruiken als irrigatiewater worden bekeken.

Doelstelling 4: Water zo optimaal mogelijk verdelen om de schade te beperken

Bij droogte wordt het beschikbare water zo optimaal mogelijk verdeeld. Een gecoördineerd crisisbeheer, een effectieve handhaving en de uitwerking van afwegingskaders voor de prioritair watergebruiken in tijden van droogte dragen daartoe bij. Indien nodig zullen ook de waterverdelingsafspraken met Nederland voor het kanaal Gent-Terneuzen en de Maas herzien worden en zullen afspraken met Wallonië en Frankrijk moeten gemaakt worden over de waterverdeling van de Leie, Schelde en Maas.

Doelstelling 5: Duurzame drinkwatervoorziening garanderen

De uitrol van slimme watermeters, een strategisch plan voor de waterbevoorrading (met aandacht voor alternatieve waterbronnen, strategische grondwatervorraden, ...) en een nieuw beschermingskader voor de ruwwaterbronnen die gebruikt worden voor of gereserveerd zijn voor drinkwatervoorziening, zijn initiatieven in het kader van een duurzame drinkwatervoorziening.

4.1.3 Strategische doelstelling 3: Innovatie, financiering, samenwerking en afstemming met andere beleidsdomeinen versterken

4.1.3.1 Krachtlijn 5: Het partnernetwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie

Doelstelling 1: De afstemming tussen het waterbeleid en het aangrenzend beleid versterken

Ook vanuit het landbouw- en economisch beleid, het natuurbeleid, het ruimtelijk beleid en het bodem- en erosiebeleid wordt initiatief verwacht om mee de waterdoelstellingen te realiseren. Zo wordt vanuit het waterbeleid mee richting gegeven aan een snellere transitie naar een duurzamer landbouw- en voedingssysteem. Het mestbeleid, erosiebeleid en nieuwe landbouwbeleid stemmen we maximaal af op de stroomgebiedbeheerplannen. Andersom worden vanuit het waterbeleid inspanningen geleverd voor de realisatie van de Europese instandhoudingsdoelstellingen voor de watergebonden habitats en soorten en gaat er aandacht naar de ecosysteemdiensten die watersystemen kunnen leveren.

Doelstelling 2: Een prominente rol voor water als structurerend element dat gebiedsgerichte processen mee bepaalt

Water moet een prominente rol krijgen als structurerend element bij gebiedsgerichte processen. Zowel in de open ruimte als in de bebouwde omgeving moet meer (ruimtelijke) prioriteit gaan naar valleigebieden en fijnmazige, groenblauwe dooradering. Bijkomende verharding en versnippering moeten er maximaal vermeden worden. De watertoets wordt daarbij ingezet om maximaal kansen te benutten voor ruimte voor water, infiltratie, hergebruik en buffering.

Doelstelling 3: De gebiedsgerichte werking rond water versterken

De gebiedsgerichte werking in de prioritaire gebieden van de stroomgebiedbeheerplannen wordt met de actoren besproken binnen de bekkenoverlegstructuren en krijgt een extra impuls via subsidiëring en financiering, door goede voorbeelden te delen en door concrete resultaatafspraken te maken.

Doelstelling 4: De stakeholders meer betrekken om de doelstellingen van het integraal waterbeleid te helpen realiseren

Naast partnerschappen worden nieuwe hefbomen en technieken verkend om individuele watergebruikers en burgers sterker te betrekken bij het waterbeleid en hen aan te zetten tot actie (bv. via burgerwetenschap, partnerschappen in het kader van open data, smart cities en circulair watergebruik, ...).

Doelstelling 5: De grensoverschrijdende samenwerking bestendigen en versterken

Ook gaat aandacht naar grensoverschrijdend overleg en afstemming, o.a. via de stuurgroep Water van het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid, de Internationale Scheldec commissie en

//
Stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2022 - 2027

Maascommissie en lokaal grensoverschrijdend wateroverleg.

Doelstelling 6: Vlaanderen als proeftuin voor innovatie in integraal waterbeheer

Verder worden de nodige instrumenten en een gepast financieringskader voorzien om innovatie op het vlak van water te stimuleren en faciliteren. Mogelijkheden zijn regelluwe zones, pilootprojecten, innovatief aanbesteden, ...

4.1.3.2 Krachtlijn 6: Evolueren naar een sluitende financiering van het waterbeleid en -beheer

Doelstelling 1: De financieringsstromen heroriënteren, versterken en uitbreiden in functie van het realiseren van de milieudoelstellingen

De omvang en verdeling van de financiering van het waterkwaliteitsbeleid wordt transparant gemaakt en kosten en effecten van acties en maatregelen worden verder onderbouwd in functie van een kosteneffectieve, financieel en maatschappelijk haalbare set aan maatregelen en acties. De financiering wordt daarbij verder afgestemd op de doelstellingen voor het bereiken van een goede watertoestand, met focus op de speerpunt- en aandachtsgebieden. Hierdoor worden middelen efficiënter besteed en prioritair ingezet in gebieden waar het potentieel om de goede toestand te realiseren het grootst is.

Het stimuleren van bronmaatregelen, een gezamenlijke financiering (over beleidsdomeinen heen, over bestuurslagen heen en/of met sectoren) van integrale en transversale projecten en de prospectie en het benutten van Europese fondsen staan daarbij centraal.

Doelstelling 2: De betaalbaarheid van maatregelen evalueren

De financiering van de gebiedsdekkende uitbouw van de saneringsinfrastructuur wordt geprioriteerd in functie van de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water. Een multifunctioneel ruimtegebruik en no-regret maatregelen moeten de financieringsnoden op langere termijn beperken.

Ook in het waterkwantiteitsbeleid worden de financieringsbehoeften op langere termijn in beeld gebracht, rekening houdend met klimaatverandering en met nieuwe initiatieven op het vlak van droogte en wateroverlast.

Doelstelling 3: Het 'de-vervuiler-betaalt' beginsel en het kostenterugwinningsbeginsel consequenter toepassen

In functie van een consequente toepassing van het kostenterugwinningsbeginsel voor waterdiensten wordt de saneringscomponent van de waterfactuur geëvalueerd rekening houdend met de financieringsnood voor het onderhoud, de optimalisatie en de uitbouw van het stelsel. Daarbij wordt ook de impact van megatrends op de waterketen gekwantificeerd.

Bij de zelfvoorzieningen voor waterproductie wordt in eerste instantie de omvang van captaties uit onbevaarbare waterlopen in kaart gebracht en wordt op termijn ook de wenselijkheid van een regulerend financieringsinstrument onderzocht.

Het 'vervuiler betaalt'-principe wordt consequenter toegepast, ook voor diffuse verontreiniging. Hiertoe wordt de noodzaak en haalbaarheid van een bijkomend financierend of regulerend instrument

onderzocht in functie van het halen van de reductiedoelstellingen voor diffuse bronnen.

Om de gebiedsgerichte fysicochemische reductiedoelstellingen te realiseren, wordt ingezet op samenwerking met de betrokken beleidsdomeinen en bestuursniveaus, op handhaving en op het benutten van de juridische mogelijkheden van het milieuschadedecreet.

Voor verontreinigde bagger- of ruimingsspecie waarvan de verontreinigingsbron niet toewijsbaar is, wordt een collectief instrument met financiële bijdrage vanuit zowel bedrijven als overheid in overweging genomen.

4.2 Generieke visie grondwaterbeheer en -beleid

In kader van het algemeen grondwaterbeheer en -beleid is een **generieke visie voor het grondwaterbeheer en -beleid in Vlaanderen** opgesteld en zijn een aantal pijlers gedefinieerd rond kernthema's voor het beheer en beleid, meer specifiek voor het beheer van het grondwater, de erkenning van boorbedrijven, het grondwatervergunningenbeleid, de adviesbevoegdheden en het heffingenbeleid, het mest- en pesticidenbeleid, diffuse en puntverontreinigingen, en ander gebruik van de ondergrond. In onderstaande paragrafen wordt een samenvatting gegeven van die generieke visie, die als bijlage bij de grondwatersysteemspecifieke delen beschikbaar is.

4.2.1 Grondwaterbeheer

Onder grondwaterbeheer wordt begrepen de manier waarop de grondwatervoorraad moet beheerd worden, rekening houdend met de impact van klimaatverandering en maatschappelijke tendensen, zodat de duurzame “goede” toestand of het behalen ervan, niet in het gedrang komt.

Het verzekeren van de grondwaterbeschikbaarheid - nu en in de toekomst - en een duurzame aanwending van grondwater zonder een onaanvaardbare impact op het grondwater an sich en op de zogenaamde “grondwaterreceptoren” (aquatische en terrestrische ecosystemen, gebruikssectoren, ...) vormt hierbij het uitgangspunt.

De volgende pijlers worden voor deze planperiode naar voren geschoven:

- kwetsbaarheid versus opportuniteiten van het freatische grondwater in kaart brengen;
- verhogen van de robuustheid van de grondwatervoorraad ten aanzien van zijn receptoren;
- toepassingskader voor Aquifer Storage and Recovery (ASR) en Managed Aquifer Recharge (MAR)-projecten wordt verder uitgewerkt;
- verderzetten, opvolgen en bijsturen van het herstelbeleid voor gespannen watervoerende lagen in ontoereikende toestand;
- streefbeeld voor gespannen grondwater en opportuniteiten voor duurzame aanwending ervan in kaart brengen en vastleggen;
- verdere uitbreiding van het meetnet voor de grondwaterstandindicator en de eraan verbonden rapporteringen, alsook optimaliseren van de algemene communicatie rond grondwater.

4.2.2 Grondwatervergunningenbeleid

Het grondwatervergunningenbeleid is de omzetting van de visie op de grondwaterbeschikbaarheid en op het klimaatrobuust, duurzaam en sluitend grondwatervoorraadbeheer, waarbij de draagkracht van het systeem centraal staat, al dan niet ten aanzien van de grondwaterreceptoren (zie "Grondwaterbeheer").

Via het instrument van de omgevingsvergunning wordt het oppompen en gebruiken van grondwater geregeld.

De impact van grondwaterwinningen moet in gans Vlaanderen tot een aanvaardbaar minimum beperkt worden, maar in specifieke kwetsbare gebieden is het beter om geen enkele grondwaterwinning meer toe te laten, gezien de grote gevolgen (vaak tot op aanzienlijke afstand). Er wordt daarom een duidelijk beoordelingskader uitgewerkt rond grondwaterwinningen, waarbij 'kwetsbare' gebieden worden gedefinieerd die uitgesloten worden van vergunningen voor grondwaterwinningen of waarvoor gebiedspecifieke voorwaarden worden opgelegd (het kan onder meer gaan over gebieden waar grondwaterlagen al dermate sterk gedaald zijn dat er ernstig risico is op schade, bijvoorbeeld aan gebouwen of natuur). In dit kader wordt ook rekening gehouden met de socio-economische impact en Best Beschikbare Technieken (BBT). Dat kader dient na vaststelling als basis voor de vergunningverlenende overheden.

De volgende pijlers voor een verdere optimalisering van het vergunningenbeleid kunnen worden weerhouden:

- update bestaande dieptecriteria in functie van kwetsbare receptoren;
- invoeren dieptecriterium voor thermische energieopslag in watervoerende lagen (KWO);
- impactevaluatie van grondwaterwinning op de grondwaterreceptoren bij de vergunningsaanvraag;
- verstrenging regelgeving voor huishoudelijke grondwaterwinningen (eigen waterwinners);
- wettelijk kader voor (tijdelijke) bemaling aanpassen en richtlijnen voor duurzame bemaling verder uitwerken en uitrollen;
- wettelijk kader voor draineringen aanpassen en richtlijnen voor duurzame drainage (peilverlaging) verder uitwerken;
- introduceren generieke principes rond maximale geldigheidsduur van 20 jaar voor grondwaterwinningen, met uitzondering van de grondwaterwinning ten behoeve van drinkwaterproductie.

4.2.3 Adviesbevoegdheden inzake grondwaterwinning

De entiteit van VMM bevoegd voor advisering grondwater, heeft adviesbevoegdheid voor elke grondwaterwinning die in klasse 1 of 2 ingedeeld is (i.e. met W in de indelingslijst). Dit is vastgelegd in §5 van [art. 37 van het omgevingsvergunningenbesluit](#). Voor de in de 3de klasse ingedeelde rubrieken wordt er van uitgegaan dat het effect op mens en milieu beperkt en aanvaardbaar is en hiervoor worden geen adviezen verleend.

Het Agentschap Natuur en Bos is officiële adviesinstantie bij vergunningsaanvragen (dus niet bij de meldingsprocedure) voor elke grondwaterwinning die in een gebied zoals opgesomd in §12 van [art. 37 van het omgevingsvergunningenbesluit](#) gelegen is. ANB bekijkt via de voortoets of passende beoordeling (voor Habitat- en Vogelrichtlijnggebieden) en de verscherpte Natuurtoets (voor VEN en IVON gebieden) o.a. het risico op verdroging. Indien er verdrogingseffecten op fauna en flora te verwachten zijn, zijn zij de aangewezen adviesinstantie.

De volgende pijlers worden voor deze planperiode naar voren geschoven:

- optimalisatie van de adviesprocedure door VMM (ontwikkeling van een “Voortoets grondwater”);
- adviesbevoegdheid drinkwaterbedrijven in de prioritaire gebieden grondwaterwinning of bij uitbreiding alle beschermingszones grondwater t.b.v. de productie van drinkwater;
- adviesbevoegdheid ANB optimaliseren.

4.2.4 Erkenning boorbedrijven

Op een aantal types boringen na die worden uitgesloten van de erkenningsverplichting¹, moeten boringen in het kader van grondwaterwinning, bemalingen, stabiliteits- en geotechnische boringen en andere verticale boringen, gebeuren door een erkend boorbedrijf. Ook wijzigingen en het buiten gebruik stellen moet, zowel bij vergunningsplichtige, meldingsplichtige als niet-ingedeelde grondwaterwinningen en boringen, gebeuren door een erkend boorbedrijf.

Het instrument van de erkenning van de boorbedrijven is reeds ver uitgewerkt. Tijdens de planperiode wordt vooral ingezet op het versterken van de handhaving, naast beperkte optimalisaties aan de erkenning.

De volgende pijlers worden naar voren geschoven:

- een verruiming van de voorafmeldingsplicht voor boorwerkzaamheden, o.a. voor waterwinning bij particulieren;
- aanscherpen van de verplichtingen van erkende boorbedrijven;
- inzetten op de opvolging van de erkende boorbedrijven (handhaving op naleving verplichtingen);
- opsporen van nog niet erkende boorbedrijven en illegale boor- en winningsactiviteiten (handhaving).

4.2.5 Handhaving op grondwaterhandelingen

Controle op het naleven van de vergunning voor het onttrekken van grondwater en van de codes van goede praktijk bij de aanleg van grondwaterinningen vormt het sluitstuk in de keten om een duurzame aanwending ervan te verzekeren.

¹ De erkenning als boorbedrijf trad op 1 januari 2017 in werking en wordt verleend volgens de VLAREL-wetgeving. Als bedrijf kan je een erkenning aanvragen voor één of meer van de disciplines: zie [artikel 6, 7°, a\) van het VLAREL](#).

De volgende pijlers worden voor deze planperiode naar voren geschoven:

- optimaliseren van de controle en handhaving op grondwaterwinningen;
- optimaliseren van de controle en handhaving op boorbedrijven.

4.2.6 Informeren

De volgende pijlers worden voor deze planperiode naar voren geschoven:

- uitbreiding van Vlaamse woningpas met aanduiding aanwezigheid grondwaterwinning.

4.2.7 Heffingenbeleid voor grondwateronttrekking

Voor grondwaterwinningen vanaf 500 m³ per jaar moet een heffing betaald worden. Voor de berekening van de grondwaterheffing wordt rekening gehouden met specifieke laag- en gebiedsfactoren. Dat gebeurt om grondwaterlagen die - al dan niet in bepaald gebied - sterk onder druk staan, extra te beschermen. Hierbij wordt rekening gehouden met de toestand van de grondwaterlichamen en eventuele bestaande herstelprogramma's, waarbij specifiek actiegebieden voor grondwater worden gedefinieerd.

De gebieden waar bepaalde gebiedsfactoren van toepassing zijn, staan dus rechtsreeks in relatie tot de actiegebieden waarvoor een specifiek programma voor het herstel van de goede kwantitatieve toestand van kracht is. Huidige factoren en gebieden zijn vastgesteld t.e.m. het heffingsjaar 2023.

De volgende pijlers zijn hier relevant:

- vaststelling van laag- en gebiedsfactoren vanaf 2023 (heffingsjaar 2024);
- doorlichting en optimalisatie heffingenbeleid met het oog op duurzaam watergebruik en het stimuleren van circulair watergebruik.

4.2.8 Mestbeleid en pesticidenbeleid

Om de impact van bemesting op grondwater maximaal te beperken, wordt er reeds jaren gewerkt met een MestActiePlan (MAP). Voor pesticiden is er het Programma 2018-2022 van het Nationaal Actieplan voor de reductie van pesticiden (NAPAN) en het decreet Duurzaam Gebruik van Pesticiden.

De volgende pijlers worden voor deze planperiode naar voren geschoven:

- nutriënten – mestbeleid: verzekeren aansluiting MAP-doelstellingen op doelstellingen KRW en grondwaterrichtlijn;
- pesticidenbeleid: inzetten op nieuwe instrumenten, sectorale engagementen en bescherming kwetsbare gebieden.

Een belangrijk instrument voor het ontwikkelen en uitvoeren van een gebiedsgericht beleid (zowel wat nutriënten als pesticiden betreft), is het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). De voorstellen van de Europese Commissie rond het nieuwe GLB beogen een effectieve en meer prestatiegerichte aanpak. Ze tonen ook een verhoogde ambitie wat betreft milieu- en klimaatdoelstellingen. Ook wordt het

landbouwbeleid meer op het waterbeleid afgestemd.

Belangrijke actie is zo het ontwikkelen en uitvoeren van een gebiedsgericht beleid om de waterkwaliteit te verbeteren afgestemd op de waterlichaamspecifieke doelstellingen van de grondwaterlichamen. Zo worden problematische stoffen geïdentificeerd, worden maatregelen genomen om het verbruik aan banden te leggen of wordt in overleg gegaan met de federale overheid over de noodzaak om producten van de markt te weren.

Om de bronnen voor de productie van drinkwater (beter) te beschermen ligt de focus van deze gebiedsgerichte aanpak dan ook op de prioritair gebieden grondwater, dus de meest kwetsbare winningen (meer info is te vinden in het achtergronddocument Bronbescherming drinkwater). In deze gebieden kan de minister bevoegd voor grondwater het gebruik van specifieke probleempesticiden beperken of verbieden.

Per beschermingszone worden concrete actieplannen opgemaakt. In overleg wordt bepaald wie welke actie uitvoert. Samenwerking met betrokkenen is hier dus essentieel. Het bestaande afsprakenkader 'Meersporenaanpak vrijwaring drinkwaterbronnen tegen contaminatie door gewasbeschermingsmiddelen' past binnen de uitrol van dit bronbeschermingsbeleid.

Belangrijk te vermelden hierbij zijn volgende initiatieven waarin de invulling grondwaterspecifiek zal zijn:

- aanstellen van een omgevingsmanager (De Watergroep);
- uitbouw van een waakmeetnet (door drinkwatermaatschappij): om te voorkomen dat het gebruik van bepaalde pesticiden zou leiden tot een verontreiniging die door de trage respons van grondwater pas jaren na het eerste gebruik zichtbaar zou worden, wordt – in de relevante drinkwaterbeschermingszones – een waakmeetnet uitgebouwd.

Voor de niet-land- en tuinbouwactiviteiten wordt verder ingezet op sensibilisatie volgens de principes van gebruik voorkomen, alternatieven gebruiken en pas in laatste instantie minimaal gebruik van nog verkochte producten rekening met de specifieke toepassingsvoorschriften.

Daarnaast wordt extra ingezet op toezicht en handhaving inzake correct gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Ook hier ligt de focus op de bronbescherming van de drinkwatervoorraden.

4.2.9 Diffuse verontreiniging – andere dan nutriënten en pesticiden

Al dan niet verder gezuiverd afvalwater (RWZI-effluent, bedrijfsafvalwater) wordt steeds vaker ingezet voor irrigatietoepassingen in de land- en tuinbouw maar ook daarbuiten (bv. beregening openbaar groen, sportterreinen). Hoewel dit kan passen in een responsstrategie bv. bij waterschaarste, is het duidelijk dat dit een bijkomende bron van diffuse verontreiniging kan zijn. De huidige regelgeving voorziet dat enkel water dat niet verontreinigd is op directe of indirecte wijze terug in de grond mag gebracht worden. Het begrip 'niet verontreinigd' is gespecificeerd als voldoen aan de milieukwaliteitsnorm voor grondwater. Dit kader is evenwel niet geschikt voor dergelijke toepassingen. Beleidsmatige initiatieven dringen zich op om een tegelijk bruikbare en ook een voldoende beschermde set van kwaliteitsnormen uit te werken. De recent goedgekeurde EU-

verordening rond hergebruik van RWZI-effluent in de land- en tuinbouw erkent dit en vraagt een passende en sluitende aanpak o.a. ter bescherming van het grondwater.

De volgende pijlers worden voor deze planperiode naar voren geschoven:

- aanpassing bestaande wettelijk kader gericht op irrigatie projecten met (gezuiverd) afvalwater / effluentwater (o.a. i.k.v. het actieplan circulaire economie en de implementatie van de EU-verordening Water Reuse, die betrekking heeft op hergebruik van gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie);
- aanpassing minimale kwaliteitseisen voor irrigatie/sproeiwater en oppervlakkige infiltratie.

4.2.10 Puntverontreiniging – bodemverontreiniging

Allerlei algemene bepalingen en sectorale voorwaarden uit VLAREM hebben tot doel om nieuwe bodem- en grondwaterverontreinigingen te voorkomen.

Bestaande verontreinigingen moeten in uitvoering van het Bodemdecreet gesaneerd worden om verdere verspreiding van de verontreiniging in de bodem en naar het grondwater te voorkomen.

De volgende pijlers worden voor deze planperiode naar voren geschoven:

- grondwaterverontreiniging vermijden en saneren van bestaande puntverontreiniging;
- verder inzetten op het saneren van de bestaande, gekende puntverontreinigingen op fabrieksterreinen, alsook op het opvolgen van de natuurlijke evolutie en impact van maatregelen m.b.v. bijkomende monitoring.

4.2.11 Ander gebruik van de ondergrond

In het kader van een toenemende interesse en gebruik van de ondergrond is het aangewezen de bestaande regelgeving te evalueren en de verschillende gebruiken van de ondergrond optimaal op elkaar af te stemmen.

De volgende pijlers worden voor deze planperiode naar voren geschoven:

- bescherming drinkwaterwinning in de ondergrond: aanpassing beschermingskader drinkwaterwingebieden;
- het gebruik en de evoluties in het gebruik van de diepe ondergrond (zoals diepe geothermie en opslag nucleair afval) verder opvolgen in het kader van hun mogelijke effecten op de bovenliggende watervoerende lagen die benut kunnen worden voor de watervoorziening.

4.3 Gebiedsgerichte aanpak van het waterbeheer

4.3.1 Speerpuntgebieden en aandachtsgebieden voor oppervlaktewater

De kaderrichtlijn Water stelt voor alle Europese waterlichamen een goede toestand voorop. Vanuit het gegeven dat het behalen van die goede toestand moeilijk haalbaar is binnen het opgelegde

tijdsobjectief en op basis van de nog onvoldoende waterkwaliteit en de afstand tot de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water werd in de stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021 een gebiedsspecifieke aanpak uitgewerkt met de aanduiding van speerpunt- en aandachtsgebieden. Voor 17 speerpuntgebieden werd het bereiken van de goede toestand vooropgesteld tegen 2021, voor 56 aandachtsgebieden werd het bereiken van de goede toestand tegen 2027 of de realisatie van een belangrijke kwaliteitsverbetering vooropgesteld.

Deze gebiedsgerichte aanpak wordt verdergezet in de planperiode 2022-2027, maar om wat meer reliëf aan te brengen in de verschillende types gebieden worden voor het SGBP3 de oppervlaktewaterlichamen ingedeeld in 6 klassen:

- Klasse 1: waterlichamen waarvan verwacht wordt dat ze de goede ecologische toestand (GET) / het goed ecologisch potentieel (GEP) zullen bereiken ten laatste in 2021, zodat er geen noodzaak bestaat tot het nemen van acties in SGBP3 (m.u.v. acties die noodzakelijk zouden zijn om achteruitgang te voorkomen);
- Klasse 2: waterlichamen waarvan verwacht wordt dat ze GET/GEP kunnen bereiken in 2027 mits uitvoering van de acties opgenomen in de SGBP 2022-2027;
- Klasse 3: waterlichamen waarvan verwacht wordt dat ze pas na 2027 GET/GEP zullen bereiken, m.n. van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden en mits uitvoering van de acties opgenomen in SGBP 2022-2027 (maar geen extra maatregelen meer nodig na 2027);
- Klasse 4: waterlichamen waarvan verwacht wordt dat de ecologische toestand goed kan zijn in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden), mits uitvoering van de acties opgenomen in de SGBP 2022-2027 en SGBP 2028-2033 (nog 2 plancycli nodig);
- Klasse 5: waterlichamen waarvan verwacht wordt dat de ecologische toestand niet goed zal zijn in 2033, maar met potentieel voor sterke vooruitgang bv. op basis van win-wins of met een waardevol lokaal waterlichaam (L1) in het afstroomgebied;
- Klasse 6: waterlichamen waarvoor de doelafstand nog (zeer) groot is en waarvan verwacht wordt dat de ecologische toestand niet goed zal zijn in 2033 en waar een vooruitgang beoogd wordt via generieke maatregelen (weinig of geen waterlichaamspecifieke acties in SGBP 2022-2027).

De waterlichamen in klasse 1, 2 en 3 worden voortaan ‘speerpuntgebieden’ genoemd en de waterlichamen in klasse 4 en 5 ‘aandachtsgebieden’.

De indeling van de 195 Vlaamse oppervlaktewaterlichamen in gebiedsklassen gebeurde op basis van diverse criteria: huidige toestand (fysisch-chemisch en biologisch) en doelafstand, trend, aanwezige drukken, aanwezigheid van beschermde gebieden, potenties voor het realiseren van win-wins, aanwezigheid van waardevolle lokale waterlichamen, terreinkennis, lopende en geplande projecten (saneringsinfrastructuur en andere), lokale dynamiek binnen het gebied, modelleringsresultaten,

In het Scheldestroomgebiedsdistrict werden zo 45 speerpuntgebieden en 92 aandachtsgebieden aangeduid. In het Maasstroomgebiedsdistrict gaat het om 12 speerpuntgebieden en 5 aandachtsgebieden. 41 waterlichamen werden ingedeeld in klasse 6 (1 in het Maasstroomgebiedsdistrict en 40 in het Scheldestroomgebiedsdistrict).

Een kaart van de oppervlaktewaterlichamen met hun indeling in klasse is te vinden in de kaartenatlas (kaart 4.1.1).

4.3.2 Actie- en waakgebieden voor grondwater

Grondwater is kwalitatief hoogwaardig water met een veel stabielere samenstelling dan oppervlaktewater. Dit maakt grondwater aantrekkelijk voor o.a. de drinkwatervoorziening en voor industrieel gebruik. Voor een betere afstemming van de vraag naar grondwater op het aanbod is een gedifferentieerd beleid uitgewerkt in functie van de toestand van de grondwaterlichamen.

Voor grondwaterlichamen in een ontoereikende kwantitatieve toestand zijn actiegebieden en waakgebieden afgebakend waar herstelprogramma's met een specifiek gebiedsgericht beleid zullen uitgevoerd worden voor het behalen van de goede toestand.

Een waakgebied grondwater is een gebied waarin de kwantitatieve toestand nog goed is, maar waar de druk hoog is en het risico bestaat dat bij toenemende druk de toestand ontoereikend zou worden. Herstelmaatregelen zijn hier niet nodig, maar in het kader van een grondwaterwinning moet de aanvrager wel goed beargumenteren waarom en hoeveel grondwater hij nodig heeft. Deze gebieden moeten ook nauwkeurig opgevolgd worden, om indien de toestand verslechtert, tijdig te kunnen bijsturen.

Een actiegebied grondwater is een gebied waar specifieke herstelmaatregelen genomen worden om de kwantitatieve toestand van het probleemgebied te verbeteren.

Buiten de actiegebieden en de waakgebieden wordt het generieke beleid toegepast.

De waakgebieden en actiegebieden grondwater zijn afgebakend en het gebiedsspecifieke beleid met herstelmaatregelen, is opgenomen in de grondwatersysteemspecifieke delen van het Sokkelsysteem, het Centraal Vlaams Systeem en het Brulandkrijtsysteem.

Een kaart van de actie- en waakgebieden is te vinden in de kaartenatlas (kaarten 4.1.2a t/m c).

4.4 Zoneringsplannen en GUP's

4.4.1 Herziening zoneringsplannen

De mogelijkheid tot een tweede herziening van de zoneringsplannen werd in april 2019 bij gemeenten en rioolbeheerders aangekondigd via de bestaande online rapporteringstool gemeentelijke sanering. Deze omvatte reeds een financieel rapporteringsluik en een module voor het rapporteren van een stand van zaken van de uitvoering en de planning van rioleringsprojecten en IBA's. Een bijkomende vragenlijst 'herziening zoneringsplan' werd toegevoegd.

Onder herziening worden enkel de aanpassingen ten gevolge van een echte visiewijziging verstaan. Een visiewijziging betekent een overgang van collectief naar individueel te optimaliseren buitengebied en vice versa. Aanpassingen van het zoneringsplan naar de werkelijke toestand (o.b.v. uitgevoerde projecten) worden dus niet als herziening maar als actualisatie beschouwd en kunnen jaarlijks worden

meegenomen in het Wateruitvoeringsprogramma.

In totaliteit werden 3.425 vragen tot herziening voor 172 gemeenten geformuleerd. Een deel hiervan betrof louter actualisaties. Algemeen beschouwd blijven de doorgevoerde herzieningen zeer beperkt, wat de rechtszekerheid voor de betrokken partijen ten goede komt. Enkel voor een aantal gemeenten die behoren tot het werkingsgebied van Fluvius is de herziening aanzienlijker. In het verleden werd voor deze gemeenten heel ver gegaan in het plannen van riolering. Rekening houdend met de huidige inzichten is dit niet haalbaar. Op basis van een grondige motivatie worden (voornamelijk) een aantal groene clusters (collectief te optimaliseren buitengebied) omgevormd tot rode clusters (individueel te optimaliseren buitengebied).

Ook tijdens het openbaar onderzoek werden nog aanvragen tot herziening geformuleerd. Dit resulteerde in een bijkomende aanpassing van het zoneringsplan voor 55 gemeenten, naast een reeks van technische correcties geformuleerd naar aanleiding van de opmaak van het Wateruitvoeringsprogramma 2020.

Bij het beoordelen van de vragen tot herziening waakte de Ecologisch Toezichthouder erover dat deze in lijn zijn met de strategische visie voor het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

De zoneringsplannen doen uiteraard niets af aan eventuele andere wettelijke bepalingen, zoals voorwaarden opgelegd in een omgevingsvergunning.

De herziene zoneringsplannen zijn te raadplegen via een geoloket: <https://www.vmm.be/data/zonering-en-uitvoeringsplan>.

4.4.2 Herziening gebiedsdekkende uitvoeringsplannen

4.4.2.1 Methodiek

De gebiedsdekkende uitvoeringsplannen worden herzien als logisch gevolg van de voor de zoneringsplannen doorgevoerde herzieningen. Dit houdt een actualisatie van de cijfers in voor deze projecten. Daarnaast werden kostprijzen en vuilvrachtgegevens (aantal IE) algemeen geactualiseerd.

Een volledige uitbouw van het GUP is wenselijk, maar niet overal haalbaar op korte termijn. Een volledige uitbouw is ook niet altijd nodig om de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water (KRLW) te halen of niet mogelijk in één planperiode. In dat geval worden tussendoelen gesteld. Een verfijning van het GUP bestaat in het formuleren van **reductiedoelen** voor fosfor (P) en stikstof (N) per waterlichaam in functie van het behalen van de goede toestand.

Voor elk waterlichaam wordt modelmatig een doelstelling voor het reduceren van de vuilvracht tegen 2027 berekend. Dit reductiedoel wordt in verhouding verdeeld over de verschillende actoren naargelang hun aandeel in de uitstoot (druk).

Aan de hand van het Polaris-model wordt voor het aandeel van de huishoudens een vrachtreductie voor N en P bepaald. Hierbij worden de uitbreidingsprojecten, opgenomen op het bovengemeentelijk optimalisatieprogramma t.e.m. programmajaar 2020 en op het gemeentelijk subsidiëringsprogramma t.e.m. 2019, binnen het bereiken van het reductiedoel als lopend beleid ingerekend (voor scenario-

grondgebied ter beschikking heeft. Dit is ook relevant i.h.k.v. overstromingsproblematiek en klimaatadaptatie.

4.4.2.2 Gebiedsdekkende uitvoeringsplannen

De herziene gebiedsdekkende uitvoeringsplannen zijn te raadplegen via een geoloket: <https://www.vmm.be/data/zonering-en-uitvoeringsplan>

Extra gegevenslagen zijn toegevoegd voor het weergeven van de reductiedoelen per waterlichaam.

Om de rol van een project tot verschillende doelen te duiden of win-win's te creëren wordt de nieuwe Milieu-impacttoetskaart (MITK) opgenomen als informatiebron. Deze kaart is een samenvatting van mogelijke zones waarin een project gelegen is (er werden momenteel nog geen gewichten toegekend), rekening houdend met de nieuwe aandachtskaart drinkwater (2019) en kwetsbaarheidskaart overstorten (2018).

4.4.2.3 Vastleggen van de doelstellingen

De opdracht inzake de verdere uitbouw van de saneringsinfrastructuur (inclusief IBA's) op basis van het te realiseren reductiedoel wordt vastgelegd per waterlichaam (WL), per gemeente.

Indien blijkt dat de opdracht niet haalbaar is tegen 2027 (m.a.w. indien de doelafstand te groot is) dan kan deze verder gespreid worden in de tijd, rekening houdend met de klasse van het waterlichaam (gebiedsgerichte prioritering). Dit resulteert in een verhoudingsgewijze spreiding van het reductiedoel over de beoogde planperiodes waarin de goede toestand behaald zal worden.

Voor waterlichamen met klasse 4 bedraagt de doelstelling voor 2027 tenminste de helft van het reductiedoel. Voor waterlichamen in klasse 5 of 6 bedraagt de doelstelling voor 2027 tenminste $\frac{1}{3}^{\text{de}}$ van het reductiedoel. Deze doelstelling wordt zesjaarlijks geëvalueerd en kan bijgesteld worden o.b.v. nieuwe inzichten of evoluties.

Voor waterlichamen met klasse 2 en 3 dient het volledige reductiedoel aangepakt te worden binnen de volgende planperiode, aangezien deze al voor een groot deel door het lopende beleid kunnen worden gehaald. Waterlichamen met klasse 1 bereiken in 2027 of eerder de goede ecologische toestand zonder noodzaak tot het nemen van extra acties (lopend beleid volstaat).

Indien de gemeente acties dient te ondernemen binnen verschillende waterlichamen dan wordt voorrang gegeven aan de doelstellingen binnen de waterlichamen met de meest prioritaire klasse.

4.4.2.4 Randvoorwaarden bij de herziene gebiedsdekkende uitvoeringsplannen

Voor de realisatie van de GUP-rioleringsprojecten gelden volgende randvoorwaarden:

- Een verschuiving in de projectvolgorde mag in geen geval leiden tot het creëren van nieuwe lozingspunten.

- Een verschuiving in de projectvolgorde van gemeentelijke projecten mag geen effect hebben op het uitvoeringsjaar van de eraan gekoppelde bovengemeentelijke projecten en vice versa.
- Projecten kunnen binnen een waterlichaam onderling in volgorde gewisseld worden met het oog op het behalen van het reductiedoel op een efficiënte manier.
- Indien, om af te stemmen op andere prioriteiten, projecten binnen eenzelfde gemeente omgewisseld worden in volgorde tussen waterlichamen met verschillende klassen (gebiedsgerichte prioritering), kan dit op voorwaarde dat het globale reductiedoel niet in het gedrang komt (en dus mogelijk door andere actoren binnen het aandeel van de huishoudens gecompenseerd wordt).
- Optimalisatieprojecten die leiden tot een vermindering van de impact van overstortwerking kunnen ingerekend worden met het oog op het behalen van het reductiedoel op een efficiënte manier.

Voor de bouw van IBA's gelden volgende randvoorwaarden:

- Projecten kunnen binnen een waterlichaam onderling in volgorde gewisseld worden met het oog op het behalen van het reductiedoel op een efficiënte manier.
- De bouw van een IBA in het individueel te optimaliseren buitengebied is onmiddellijk verplicht in het kader van nieuwbouw en herbouw.
- De bouw van een IBA in het geval van uitzondering op aansluitplicht op de riolering is onmiddellijk verplicht.
- De uitvoering van het GUP doet geen afbreuk aan de regels die van toepassing waren op het ogenblik van de ingebruikname van het lozingspunt of aan de verplichtingen inzake de privéwaterafvoer en lozingen in grondwaterwinningen zoals voorzien in Vlarem II.
- De opname van een lozingspunt op een zoneringsplan doet geen afbreuk aan de stedenbouwkundige voorschriften voor het desbetreffende lozingspunt.

Een uitzondering op de aanleg van een gescheiden stelsel, conform art. 2.3.6.4 van Vlarem II, kan enkel worden verleend indien het gebied reeds is voorzien van riolering en opgenomen op de GUP-kaart van de van toepassing zijnde gemeente. De voorwaarden uit de stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021 blijven gelden voor de volgende planperiode:

- Het project is gelegen in een zone waar het behoud van een optimaal gemengd stelsel mogelijk is:
 - Onverminderd de bepalingen van de van toepassing zijnde gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen, kan bij heraanleg van de riolering gekozen worden voor de aanleg van een gemengd stelsel. Op dit gemengd stelsel is het echter verboden om parasitair water aan te sluiten;
 - Indien bij de heraanleg van de riolering in dit gebied wordt gekozen voor de aanleg van een gescheiden stelsel is, tenzij verplicht conform de bepalingen van de gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen, de volledige scheiding van afvalwater en hemelwater afkomstig van dakvlakken en grondvlakken niet verplicht.

- Het project is gelegen in een zone waar verder onderzoek nodig is naar het type stelsel:
 - In deze zone mag afgeweken worden van de aanleg van een gescheiden stelsel op voorwaarde dat op basis van een detailhemelwaterplan (of gelijkwaardig) wordt aangetoond dat de bepalingen van de code van goede praktijk voor het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van rioleringsystemen dd. 20 augustus 2012 inzake de emissiecriteria met betrekking tot overstortwerking worden nageleefd;
 - Indien bij de heraanleg van de riolering in dit gebied wordt gekozen voor de aanleg van een gescheiden stelsel is, tenzij verplicht conform de bepalingen van de gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen, de volledige scheiding van afvalwater en hemelwater afkomstig van dakvlakken en grondvlakken niet verplicht.

Indien het gebied niet is opgenomen op de hierboven vermelde kaarten, kan van deze verplichting tot aanleg van een gescheiden stelsel conform art. 2.3.6.4 van Vlarem II enkel worden afgeweken indien de exploitant een gemotiveerde afwijking, gestaafd via een detailhemelwaterplan (of gelijkwaardig) van het betrokken gebied, indient bij de Ecologisch Toezichthouder. Een afwijking kan enkel verleend worden indien de voorwaarden opgenomen in de code van goede praktijk voor het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van rioleringsystemen dd. 20 augustus 2012 (inclusief de aanpassingen aan de technische toelichting) inzake de emissiecriteria met betrekking tot overstortwerking worden nageleefd.

4.5 Strategische Planning Waterbevoorrading

In krachtlijn 4, doelstelling 5 van de waterbeleidsnota “Duurzame drinkwatervoorziening garanderen” (zie ook 4.1.2.2 Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.) wordt expliciet verwezen naar de opmaak van een strategisch plan waterbevoorrading.

Het doel van de Strategische Planning voor Waterbevoorrading (SPW) is het maximaal verzekeren dat de vraag en behoefte naar water op duurzame wijze kan worden ingevuld, nu en in de toekomst. Het aspect ‘toekomst’ staat centraal in een SPW. Een SPW dient oplossingen te bieden aan knelpunten die er nu al zijn maar ook aan de toekomstige te verwachten knelpunten ten gevolge van de impact van o.a. de klimaatverandering, demografische evoluties, socio-economische evoluties, de afhankelijkheid van naburige regio’s op de waterbevoorrading. Daarnaast dient een SPW nieuwe trends op vlak van waterbevoorrading te identificeren en op te volgen, deze te waarderen in functie van de uitdagingen op vlak van waterbevoorrading en een passende beleidsrespons te ontwikkelen.

Handelen binnen de draagkracht van het watersysteem, nu en in de toekomst, vormt een cruciale randvoorwaarde. Uitputting van onze natuurlijke hulpbronnen is geen optie. Dit hypothekeert niet enkel de waterbevoorrading op lange termijn maar ook de globale beschikbaarheid van water en kan vanuit de doelstellingen van het integraal waterbeleid niet aanvaard worden.

In Vlaanderen bestaan verschillende planfiguren die in relatie staan tot het opzet van een SPW. Daarnaast is de overlap met de werking op niveau van het watersysteem via de SGBP-werking groot. Het is dus van belang af te bakenen welke aspecten behoren tot de planfiguur SPW.

De waterbevoorrading wordt gezien als een stuurbaar systeem dat het ‘direct’ gebruik van water

Figuur 4.5-1 situeert het strategische plan waterbevoorrading in dit geheel. Voor de planperiode 2022-2027 is er een uitwisseling van kennis en informatie.

4.6 Blue Deal

Eind juli 2020 lanceerde de Vlaamse Regering de Blue Deal. Met dit programma dat meer dan 80 acties bevat, wil ze de strijd tegen droogte en waterschaarste op een krachtdadige, structurele en proactieve manier aanpakken. Ze voorziet daarvoor twee structurele oplossingsrichtingen:

1. de klimaatrobustheid van het watersysteem verhogen

Extra natte natuur, robuuste groenblauwe aders door dorpen, steden en de open ruimte, grootschalige en kleinschalige waterbuffers, structuurrijke waterlopen, ... moeten zorgen voor een hogere waterbeschikbaarheid, een meer klimaatbestendige leefomgeving, meer biodiversiteit en een verbeterde koolstofopslag in onze bodems.

2. de omslag naar een zuinig, duurzaam en circulair watergebruik versnellen

Een duurzaam watergebruik en een duurzame watervoorziening bij de industrie, de landbouw, de scheepvaart en bij huishoudens, waarbij we water zo efficiënt mogelijk gebruiken en waterkringlopen zoveel mogelijk sluiten, is van cruciaal belang om de kans op structurele watertekorten in Vlaanderen zo klein mogelijk te houden.

De visie die dit programma uitdraagt, sluit op deze manier naadloos aan op de visie en doelstellingen opgenomen onder krachtlijn 4 van de waterbeleidsnota 'Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken'. De Blue Deal is daarom ook geïntegreerd in het waterschaarste- en droogterisicobeheerplan dat onderdeel is van de voorliggende stroomgebiedbeheerplannen.

Een deel van de Blue Deal acties vallen samen met de acties die gerelateerd zijn aan de Strategische Planning voor Waterbevoorrading.

4.7 Afbakening overstromingsgebieden

Het actief inschakelen van overstromingsgebieden kan op verschillende manieren gebeuren. Waterbeheerders kunnen gronden verwerven en daarop een overstromingsgebied inrichten. Ze kunnen er ook voor opteren om een gebied af te bakenen als overstromingsgebied.

Het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 voorziet de mogelijkheid om een overstromingsgebied af te bakenen. Een overstromingsgebied kan afgebakend worden in een stroomgebiedbeheerplan, een wateruitvoeringsprogramma of door een beslissing van de Vlaamse Regering². Mits gegronde motivatie kan een overstromingsgebied ook ten

² cfr. DIWB

alle tijden tussentijds afgebakend worden³.

In afgebakende overstromingsgebieden zijn de financiële instrumenten recht van voorkoop, aankoopplicht en vergoedingsplicht van het decreet Integraal Waterbeleid van toepassing. Het recht van voorkoop integraal waterbeleid kan toegepast worden op percelen die voor de helft of meer binnen een afgebakend overstromingsgebied liggen. In bepaalde gevallen kunnen eigenaars van gronden binnen een afgebakend overstromingsgebied de overheid tot aankoop ervan verplichten (aankoopplicht). De vergoedingsplicht is van toepassing op onroerende goederen die in een afgebakend overstromingsgebied liggen, de gebruiker (landbouwer of bosbouwer) kan dan aanspraak maken op een vergoeding voor het inkomstenverlies dat het gevolg is van het actief inschakelen ervan in de waterbeheersing.

Met het voorliggende stroomgebiedbeheerplan worden de **volgende overstromingsgebieden afgebakend**. Initiatiefnemer is telkens de Vlaamse Milieumaatschappij:

- in het Benedenscheldebekken:
 - overstromingsgebied opwaarts Snepelaar op de Vliet-Molenbeek
- in het Bovenscheldebekken:
 - overstromingsgebied opwaarts de Boekelbaan op de Peerdestokbeek
- in het Dijle- en Zennebekken:
 - overstromingsgebied Zennebeemden op de Zenne te Beersel / Sint-Pieters-Leeuw / Drogenbos
 - overstromingsgebied Woluwelaan op de Woluwe te Zaventem
- in het Maasbekken:
 - overstromingsgebied Broekziepenstraat op de Bosbeek te Maaseik
 - overstromingsgebied Ottegroeven op de Voer te Voeren
 - overstromingsgebied Veld op de Voer te Voeren

Meer informatie over de afbakening van de overstromingsgebieden (motivering, concrete afbakeningsplannen, ...) vindt u in de bekkenspecifieke delen en op <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/afbakening-overstromingsgebieden>. In de bekkenspecifieke delen zijn ook andere acties voor de aanleg en inrichting van overstromingsgebieden opgenomen.

4.8 Afbakening oeverzones

Het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 voorziet van rechtswege langs elk oppervlaktewaterlichaam, behalve bij de waterwegen, een oeverzone. Deze oeverzone omvat het talud van het oppervlaktewaterlichaam.

³ cfr. uitvoeringsbesluit Financiële Instrumenten

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 4.4-1: relatie tussen het SGBP- planproces en het strategisch plan waterbevoorrading25

